

Izraelská nejistota a preventivní válka

Jan Ludvík

7.2.2011 **Právo** str. 06

Blízký východ je po desetiletí neurgickým bodem mezinárodní politiky. Dnes opět vře. Někde již režim padl, osud dalších je nejistý. Události začaly v Tunisku, ale velká regionální dynamika na této zemi dlouhodobě nezáleží. Zato Egypt nepochybně klíčovým hráčem je.

Přitom není snadné odhadnout, jaká bude příští vláda v Káhiře. Moc může převzít armáda, islamisté, nebo někdo úplně jiný. Dav v ulicích dost možná chce spíše slušné životní podmínky a svobodu než vládu islamistických radikálů. Jenže na tom nutně nezáleží. Revoluce, která v únoru 1917 svrhla ruského cara, neměla k moci přivést bolševiky. Také po ní nakrátko nastoupila demokraticky zvolená vláda. Jenže výsledky revolucí bývají nejisté.

S velkým napětím nepochybně sledují vývoj událostí v Tel Avivu. Káhirske ulice nemusejí být islamistické na to, aby byly protiizraelské. A mírová smlouva s Egyptem je základním kamenem izraelské bezpečnosti. Bez Egypta nepřichází útok sousedních států na Izrael v úvahu, s Egyptem ano. Židovský stát, často považovaný za regionální vojenskou velmoc, má jen o něco víc než sedm miliónů obyvatel a HDP menší než ČR. Izrael sám sebe vnímá prismaticem malé země s obtížně bránitelnými hranicemi, země obklopené nepřátelskými státy.

V izraelské strategické logice není obrana způsobem, jak v případě mezistátní války zajistit bezpečnost země. Historické pravidlo znělo, že Izrael nesmí svým sousedům dovolit zaútočit. Složitě dilema, nebude-li se moci Tel Aviv spolehnout na mír s Egyptem. V případě eskalace napětí by tak do hry opět vstoupila možnost preventivní války.

Proti tu mluví dva podstatné faktory. Preventivní válka by Izraeli v mezinárodním společenství mnoho přátel nepřidala. Jenže těch Izrael stejně moc nemá. A málokdo z nich by mohl židovskému státu pomoci, kdyby se arabské tanky valily na Tel Aviv – což je představa stále čas od času budící izraelské strategie ze sna. Tím důležitým spojencem jsou pro Izrael Spojené státy. Jejich pozice bude určovat, zda by židovský stát preventivní válku riskoval.

Dost možná však Izrael sám sebe vnímá realistickým pohledem, podle kterého se stát může spolehnout pouze sám na sebe. Proto Izrael vybudoval nikdy nepřiznaný jaderný arzenál.

A možná v tomto případě platí kontroverzní teze předního odborníka na mezinárodní vztahy Kennetha Waltze, že v případě jaderných zbraní může někdy více znamenat lépe. Jaderné zbraně mohou být tím, co přesvědčí Izrael, že se arabského útoku nemusí bát.

Nicméně v mezinárodní politice je jisté máloco. A krátká preventivní válka může být pro Tel Aviv lákavější než potenciální, byť nepravděpodobná nutnost eskalace na jadernou úroveň. Těch možná je ale v tomto případě příliš. Mezinárodní společenství by mělo maximálně přispět k tomu, že mírové smlouvy na Blízkém východě budou platit bez ohledu na to, co současné vření v ulicích arabských měst přinese.

Jan Ludvík (Autor působí ve Středisku bezpečnostní politiky FSV Univerzity Karlovy Praha)